

მარია კალასი ჯულიარდის მუსიკალურ სკოლაში მასტერ კლასით

ავტორი [მაია გოგსაძე](#)

მსოფლიო მნიშვნელობის უდიდესი მომღერალი მარია კალასი 1971-72 წლებში ამერიკის ხელოვნების უმაღლეს სასწავლებელში ახალგაზრდა ვოკალისტ-პროფესიონალების ჯგუფს სიმღერაში დაოსტატებისთვის საკუთარ გამოცდილებას უზიარებს. ბუნებრივია, კალასის მიერ ვოკალური მაგალითებით გამოხატული ყოველი „სიტყვა“ ჩვენამდე ვერ მოადრწევდა, თუმცა ძირითადი სათქმელი დღევანდელ წერილშია გადმოცემული. გაკვეთილები ძალზე სასარგებლო იქნება არა მხოლოდ პროფესიონალი მომღერლებისა და სტუდენტებისთვის, არამედ მასწავლებლებისთვისაც.

საყურადღებოა, რომ ლეგენდარულმა სოპრანომ ახალი პატარა „კალასების“ შექმნა არ ისურვა, მაგრამ სცადა თითოეულ მომღერალში ინდივიდუალური თვისებებისა და ღირსებების გახსნა. ის მხოლოდ მაგალითების ჩვენებით კი არ შემოიფარგლებოდა, არამედ ხსნიდა, თუ როგორ უნდა შეესრულებინათ და რატომ.

სიმღერის გაკვეთილები

„სიმღერის სწავლა ადრე დავიწყე. ჩემი აზრით, ხმელთაშუა ზღვის რეგიონების მკვიდრნი, განსაკუთრებით გოგონები ადრეული ასაკიდან ვითარდებიან. მომღერლის კარიერა, უმთავრესად, ახალგაზრდობიდან იგება. სიბრძნე კი მოგვიანებით მოდის. სამწუხაროდ, მომღერლებს გამოსვლები სიბერეში არ ძალგვიძს, რასაც ვერ ვიტყოდით ღირიქორებზე. ამიტომ მუსიკალური ანბანის შესწავლას რაც უფრო ადრეული ასაკიდან დავიწყებთ, მით სწრაფად შევიძენთ გამოცდილებას“, – გვიზიარებდა მარია კალასი.

„დაკვირვებული, მკაცრი და კარგად გაანალიზებული დამოკიდებულება იმის მიმართ, რასაც აკეთებ, საუკეთესო დამხმარეა არტისტისთვის“ (მ. კალასი).

კალასი სულ რაღაც ცამეტიოდე წლისა იყო, როცა ელვირა დე იდალგოს – ესპანელ მასწავლებელს, „ბელკანტოს სკოლის“ წარმომადგენელს მიაბარეს. იდალგოს მარიასთვის სიმღერის შესრულების საიდუმლოებები და ბელკანტოს მანერა უნდა ესწავლებინა. ბელკანტო არა მხოლოდ უბრალოდ „ლამაზი მღერაა“, არამედ ერთგვარი დამორჩილების მეთოდი, თავისებური „გიჟის პერანგი“. მეთოდი მომღერალს ასწავლის, როგორ მიუდგეს ბგერას, იერიშით როგორ იმღეროს, როგორ მიაღწიოს ლეგატოს, როგორ შექმნას ატმოსფერო, ისე როგორ ისუნთქოს, რომ ნაწარმოებში პირველი ტაქტიდან ბოლომდე ერთიანობის განცდა შექმნას. შთაბეჭდილება უნდა რჩებოდეს, თითქოს სუნთქვას მხოლოდ ერთხელ იღებს. სინამდვილეში, თითქოსდა ერთი შესუნთქვით ფრაზებს შორის უამრავ პატარ-პატარა სუნთქვის აღებას ასწრებს.

უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება საბაზისო ცოდნას, ფუნდამენტს, რაზეც აიგება სწავლება. დასაწყისში დაშვებული შეცდომების, მცდარი უნარ-ჩვევების გამოსწორება ძალზე ძნელად თუ აღმოიფხვრება.

მომღერლისთვის მხოლოდ კარგი ხმა საკმარისი არ არის. რა მოსაწყენი იქნებოდა მხოლოდ ტექნიკურად სრულყოფილი ინსტრუმენტალისტი ან მომღერალი. უდიდესი მხოლოდ მაშინ ხდება, როცა შეგიძლია „კითხვა ნოტებს შორის“, სიტყვებში ღრმად წვდომა, სერიოზული და თავდადებული

შრომა. სრულყოფისთვის მხოლოდ ნიჭი და სურვილი არ კმარა. საჭიროა დიდი სიყვარული და მოწოდება, რისკენაც მიისწრაფი.

„მუსიკა ყველაფერზე მეტად მიყვარდა და ალბათ ამიტომ შრომა არასდროს გამჭირვებია. ნებისმიერი რამ, რაც მუსიკას უკავშირდებოდა, აღმაფრთოვანებდა. ათენში, ჩემი მასწავლებლის – ელვირა იდალგოს ყველა სტუდენტს ვუსმენდი გამონაკლისის გარეშე და რეპერტუარს სრულიად არ ჰქონდა მნიშვნელობა. კონსერვატორიაში დილის ათ საათზე ვჩნდებოდი, ხოლო შენობას უკანასკნელ სტუდენტთან ერთად ვტოვებდი“, – ამბობდა კალასი.

მშობლები მუდამ ცდილობენ განსაზღვრონ შვილების მომავალი, პროფესიული არჩევანის თვალსაზრისით. მაგალითად, კალასის დედამ (შვილის მუსიკით გატაცების გათვალისწინებით) გადაწყვიტა, რომ მარია არტისტი, კერძოდ, მომღერალი გამხდარიყო და ის არჩევანში არც შემცდარა.

ბედნიერი შემთხვევით ჯერ კიდევ პატარა მარია დრამატული (სოპრანოს) ხმის წყალობით ერთი წლით მიწვეულ იქნა ნაციონალურ თეატრში.

კალასის აზრით, ხმა ათლეტის სხეულის მსგავსად ყოველთვის მსუბუქი და მოქნილი უნდა იყოს, ხოლო ჟღერადობა ფორსირების გარეშე. მარიას ამ სიმსუბუქის მიღწევა იტაცებდა. საერთოდ,

გამოწვევები, სიძნელების გადალახვა უყვარდა და შესანიშნავად დაძლეული ამოცანების მაყურებლებისთვის წარდგენა.

ინსტრუმენტალისტის მსგავსად მომღერალიც უნდა სწავლობდეს სირთულეებთან გამკლავებას დაწყებული ნელი გამებითა და არპეჯიოებით, და თანდათან სიჩქარის მატებით. ვინაიდან ყოველივეს სწავლა მთელი ცხოვრების მანძილზე გვიწევს, საქმისადმი საკმარისზე მეტი სიყვარული და სრულყოფისთვის უდიდესი სურვილი გვმართებს.

მარია კალასი უზომოდ ემადლიერება გამოჩენილ იტალიელ ღირსიერს: „ბევრი რამ ვისწავლე მანქანით ტულის სერაფინისგან: გამომსახველობის და აზრის ჩადება ყველაფერში, რასაც ვაკეთებთ. მუსიკის სიღრმე სწორედ მან დამანახვა და მისგან მაქსიმუმი ავიღე. მანქანით ტულისგან ვისწავლე, რომ თუკი არ ვიცით რას და რისთვის ვაკეთებთ, მუსიკა ერთგვარ საპყრობილეს დაემსგავსება, სადაც მუდმივად ეწამები. მე ვგავარ ღრუბელს, რომელიც ყველაფერს იწოვს, რაც მისთვის სასარგებლოა. დებიუტმა (1947 წ. იტალია), ჭეშმარიტად კარიერის დასაწყისმა მისი ხელმძღვანელობის ქვეშ გაიარა და ეს ჩემი ცხოვრების ყველაზე დიდ წარმატებად მიმაჩნია“.

უნდა ითქვას, კალასის დებიუტს დიდი გამოხმაურება არ მოჰყოლია. საზოგადოებისთვის ის უცნაურად ახალი და უცხო ჩანდა. მარიას ხმამ და თამაშმა მაყურებელი ჩააფიქრა. ისინი აღფრთოვანებულ აზრს ვერ გამოთქვამდნენ. კოლეგებს შორის კი ისეთებიც იყვნენ, რომლებიც აღიარებდნენ, რომ მარია კალასის გარეშე თავს უკეთ გრძნობდნენ და რომ მისი გამოჩენა გაორმაგებით შრომას აიძულებდა. აშკარა იყო, მარია კალასმა ხელოვნებაში ერთგვარი ცვლილებები გამოიწვია (ზოგიერთი მავნე საოპერო ტრადიციაც დაარღვია). კალასს მიაჩნდა, რომ საზოგადოებას ისეთი უნდა უყვარდეს, როგორიც ხარ. წინააღმდეგ შემთხვევაში კარიერისთვის ბრძოლას აზრი არ აქვს.

[იხილეთ ვიდეოს ბმული](#)

მარია კალასი განსაკუთრებულ მომღერლად გრძნობდა თავს, ვინაიდან ახერხებდა მაყურებლისთვის სიმართლის თქმას, საკუთარი ნამდვილი გრძნობების გადაცემას და ხედავდა, როგორ გულწრფელად იღებდა ყოველივეს მსმენელი.

„ნუ დავივიწყებთ, რომ ჩვენ, მომღერლები მხოლოდ და მხოლოდ შემსრულებლები ვართ კომპოზიტორის სამსახურში და ძალზე დელიკატურ სამუშაოს ვასრულებთ. გარდა ამისა, პატივს უნდა მივაგებდეთ დიდი ტრადიციების მქონე სცენებს“ (მ. კალასი).

გთავაზობთ ფრანკო ძეფირელის გახმაურებულ ფილმს „კალასი სამუდამოდ“, სადაც მომღერლის ბიოგრაფიულ ეპიზოდებთან ერთად ნაჩვენებია ხელოვნების არსებითი პრობლემები და მისი როლი ადამიანების ცხოვრებაში.